

Interpellation om VA-verksamheten

VA-verksamheten är en monopolverksamhet som styrs av självkostnadsprincipen, vilket betyder att den helt finansieras av anslutna kunder genom VA-taxan. Som boende i Uppsala kommun och ansluten till kommunalt vatten och avlopp är man en del av VA-kollektivet. Det betyder att man tillsammans med andra anslutna gemensamt äger de allmänna VA-anläggningarna.

VA-verksamheten i Uppsala kommun bedrivs av Uppsala Vatten och Avfall AB, som är huvudman för den allmänna VA-anläggningen. De avgifter som belastar VA-kollektivet delas in i *anläggningsavgift* och *brukningsavgift*. En anläggningsavgift är enligt LAV en engångsavgift för täckande av kostnaden för att ordna en allmän VA-anläggning. En brukningsavgift är en periodisk avgift för att täcka drift- och underhållskostnader, kapitalkostnader för investeringar eller andra kostnader för en allmän VA-anläggning som inte täcks av en anläggningsavgift.

Inför 2024 föreslår Uppsala vattens styrelse att anläggningsavgifterna ska höjas med 15 procent och att brukningsavgifterna med 28 procent. Ändringen av VA-taxa förutsätter fastställande av Uppsala Kommunfullmäktige.

Bakgrunden till taxehöjningen av anläggningsavgiften är behovet att uppnå en högre täckningsgrad, det vill säga en högre andel av kostnaderna för VA-utbyggnaden ska finansieras via anläggningsavgifter. Uppsala kommuns tillväxt och VA-utbyggnad i nya bostadsområden utanför stadskärnan skapar stora investeringsbehov och kostnader, vilket generellt medför låg täckningsgrad.

Bakgrunden till höjningen av brukningstaxan är ökande kostnader, där ökningarna främst utgörs av högre personalkostnader (löneutveckling, pensionsavsättning och personalförstärkning), räntehöjningar i takt med att lån upptas eller omsätts, samt kraftigt höjda energikostnader.

Blickar vi framåt står Uppsala kommun inför stora investeringsbehov inom VA. Samtidigt har vi ett föråldrat ledningsnät som kommer att kräva en ökad förnyelsetakt.

Enligt Uppsala Vattens egna analyser är det inte osannolikt att brukningsavgifterna på sikt kommer att behöva höjas med över 300%. Om man även lägger till den pågående PFAS föroreningen i Uppsalaåsen och nya reningskrav, som i sig medför ökade kostnader som behöver täckas av taxan, så är det en minst sagt utmanande bild som målas upp.

De behov som har funnits avseende såväl investeringar som underhåll av VA kan knappast vara en överraskning för någon. Behovet av nyinvesteringar är exempelvis kopplat till våra befolkningsprognoser och vår tillväxt i kommunen. När det kommer till underhåll av vårt ledningsnät så satsar Uppsala relativt sett mindre räknat per invånarantal, i jämförelse med andra jämförbara kommuner. Regelverk och krav har skärpts succesivt och PFAS-problematiken har varit känt.

Uppsala Vatten och Avfall AB har haft en kraftig expansion de senaste åren. 2017 var man 200 anställda, 2023 är man uppe i 320 anställda. Detta innebär att det har skett en ökning av personalstyrkan med 60% sedan 2017.

Jag frågar kommunstyrelsen ordförande Erik Pelling (S):

- 1) Uppdrag 18 i Mål och budget 2024 handlar om att se över kostnadsstrukturen för VA-verksamheten. Varför har styret inte lagt ett liknande uppdrag tidigare?
- 2) Kan du redogöra för vilka nyckeltal som Uppsala vatten använder sig av för att redovisa att de bedriver en effektiv verksamhet?
- 3) Den stora höjningen av brukningstaxan kommer att bli kännbart för de mest utsatta hushållen. Varför har man inte gjort en mer stegvis höjning, exempelvis redan från 2021?
- 4) Kommer ni att se över de bolagsspecifika ägardirektiven för att i vissa avseenden sänka ambitionsnivån i syfte att minska kostnader?

Ehsan Nasari (C)

2023-11-01